
**VÄNERSBORGS ÖVERFÖRMYNDARNÄMND
INFORMERAR
STÄLLFÖRETRÄDARES VÅRD AV RÄTT I DÖDSBO
OMYNDIGA**

Allmänt

Om en omyndig har del i ett dödsbo ska ställföreträdaren (förälder/särskilt förordnad förmyndare) vårda barnets rätt i boet, liksom vid bodelning och skifte eller ingående av avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo.

Det är nödvändigt att ställföreträdaren noggrant läser igenom informationen som lämnas, då den innehåller instruktioner som är stor vikt när denne ska ta ställning till de olika rättshandlingar som kan uppkomma.

Det är ställföreträdaren som företräder barnet och som överförmyndarnämnden utövar tillsyn över. Det är därför endast denne som är behörig att ansöka om de samtycken som kan bli aktuella vid förvaltningen av dödsboet. Mäklare, begravningsbyråer, banker med flera kan således inte ge in sådan ansökan.

God man kan behövas

När en ställföreträdare är delägare i samma dödsbo som den omyndige får ställföreträdaren inte företräda den omyndige på grund av den jävssituation som då uppstår. En särskild *god man* måste förordnas. Anmälan om behov av sådan god man lämnas till överförmyndarnämnden. Finns förslag på lämplig person som är villig att åta sig uppdraget som god man lämnas förslaget samtidigt med anmälan. Överförmyndarnämnden genomför sedvanlig lämplighetsprövning av den person som föreslås för uppdraget och utbildar denne i vad uppdraget innebär. När dödsboet är avvecklat, alternativt det träffats avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo, ska den gode mannen begära sig entledigad från uppdraget. Överförmyndarnämnden entledigar den gode mannen när det kan konstateras att dennes uppdrag är slutfört

Bouppteckning

Bouppteckning ska ske senast tre månader efter dödsfallet och lämnas in till Skatteverket senast inom fyra månader från dödsfallet. Företräder ställföreträdaren en omyndig som är bröstarvinge till den avlidna skall han eller hon ställa frågan om det förekommit förskott på arv, samt begära att svaret noteras i bouppteckningen. Skulle det ha förekommit förskott på arv måste ställföreträdaren kontakta överförmyndarnämnden för att få instruktioner om vad som då gäller när han eller hon bevakar barnets rätt. Ställföreträdaren bör begära en kopia av den registrerade bouppteckningen för att ha den som

underlag när det blir dags att ta ställning till kommande bodelning/arvskifte, samt meddela överförmyndarnämnden när bouppteckningen har registrerats.

Testamente

I samband med bouppteckning kan testamente komma att visas upp. Ställföreträdare ska då ta del av det för den omyndiges räkning. En ställföreträdare får inte för barnets räkning avstå från arv eller testamente. Det innebär för de fall barnet genom förordnandet helt eller delvis fräntas rätt till arv att ställföreträdaren endast får erkänna sig delgiven testamentet. Har ställföreträdaren trots detta godkänt testamentet är godkännandet utan verkan och får till följd att ställföreträdaren anses delgiven testamentet det datum då denne skrev under godkännandet. Företräder ställföreträdaren en bröstarvinge och förordnandet kränker dennes rätt till laglott, måste ställföreträdaren ovillkorligen begära jämkning av testamentet innan det passerat sex månader från delgivningsdatum. Ställföreträdaren ska också ta ställning till om det finns anledning till klandertalan av testamentet.

Rättshandlingar i dödsboet

En ställföreträdare som vid dödsboförvaltningen deltar i en rättshandling ska i den utsträckning som gäller vid förvaltning enligt 13 kap alternativt 14 kap föräldrabalken hämta in överförmyndarnämndens samtycke till åtgärden. Den vanligast förekommande rättshandlingen i dödsboet som fordrar nämndens samtycke är försäljning av fast egendom eller bostadsrätt. Även andra rättshandlingar kan förekomma. Kontrollera alltid vad som gäller när det blir aktuellt att vidta en rättshandling i dödsboet.

Försäljning av fast egendom/bostadsrätt

Blir det aktuellt med att sälja fast egendom/bostadsrätt som ingår i dödsboet ska ställföreträdaren ansöka om överförmyndarnämndens samtycke till rättshandlingen. Till ansökan ska bifogas:

- Köpekontrakt i original undertecknat av samtliga dödsbodelägare, utom den omyndige oavsett om denne fyllt 16 år, ställföreträdaren och samtliga köpare. Av villkor i köpekontraktet ska det framgå att försäljningen är beroende av överförmyndarnämndens samtycke.
- Värderingsutlåtande avseende marknadsvärdet utfärdat av sakkunnig och opartisk person. Utlåtandet ska ge en fullständig beskrivning av bostaden avseende yta, skick läge med mera. Värderingsmannen får inte vara den mäklare som har uppdraget att sälja egendomen och får inte heller vara anställd vid samma mäklarfirma.
- Skriftligt samtycke från den omyndige om denne fyllt 16 år. Har han eller hon undertecknat ansökningsblanketten betraktar överförmyndarnämnden det som att den omyndige lämnat sitt samtycke.

Överförmyndarnämnden är skyldig att hämta in yttrande från i förekommande fall den omyndiges make/sambo, samt närmaste släktingar. Närmaste släktingar är föräldrar och syskon. Det kan även bli aktuellt med att höra andra släktingar. Observera att dessa inte har någon vetorätt utan bara har rätt att uttrycka sin åsikt utifrån vad de anser är bäst för barnet. Är de närm-

aste släktingarna dödsbodelägare anses de genom att de undertecknat köpekontraktet ha lämnat sitt samtycke. Nämnden hämtar in yttrandena först efter det att ansökan med komplett underlag inkommit till nämnden. Bifoga om möjligt adressuppgifter till ovan angivna släktingar.

Ansökan om samtycke till försäljning av egendomen innebär att överförmyndarnämnden ska göra en prövning av om åtgärden är lämplig, vilket kan medföra att olika utredningsåtgärder blir aktuella. Ansökan om samtycke måste därför lämnas in i god tid innan tillträdesdagen.

Skall egendomen inte säljas utan överlåtas till dödsbodelägare antingen genom bodelning eller genom att denne tillskiftas egendomen i arv får egendomen åsättas nettomarknadsvärde, vilket innebär att avdrag för latent kapital beskatt och skäligt mäklararvode medges. Det blir i detta läge inte aktuellt med att ansöka om samtycke till försäljning av egendomen. Istället ska ansökan lämnas in i enlighet med vad som framgår under rubriken bodelning/arvskifte. Eftersom egendomen inte säljs till extern köpare genom mäklares försorg ska till ansökan om samtycke bifogas två stycken värderingsintyg, utfärdade av två oberoende värderingsmän.

Bodelning/arvskifte

När bodelningen är klar ska det upprättas en handling där tillgångarna fördelas. Finns det en efterlevande make har denne som huvudregel rätt till bodelning av den egendom som finns i boet. Även efterlevande sambor har rätt till bodelning om det finns samboegendom. I sådana fall upprättas en bodelningshandling. När bodelningen är klar ska resterande kvarlåtenskapen fördelas genom ett arvskifte. I de fall det är aktuellt med såväl bodelning som arvskifte upprättas endast en handling där det framgår att den avser bodelning och arvskifte.

När bodelning och arvskifte, alternativt enbart arvskifte förrättats ska ställföreträdaren ansöka om överförmyndarnämndens samtycke till egendomens fördelning. Till ansökan ska i arvskiftestehandlingen bifogas i original. Det åligger ställföreträdaren att försäkra sig om att tillgångarna i dödsboet tas upp till marknadsvärdet och att den omyndiges arvslott alternativt laglott är korrekt uträknad. Handlingen ska vara undertecknad av samtliga dödsbodelägare, dock inte den omyndige oavsett att denne fyllt 16 år, och av ställföreträdaren. Av villkoren ska framgå att överförmyndarnämndens samtycke är en förutsättning för avtalets giltighet. Det ska vidare framgå hur det förfarit med samtliga tillgångar i boet. Kontantredovisning och kontoutdrag avseende dödsboets samtliga bankkonton ska bifogas. Handlingarna ska omfatta tiden från dödsdagen och fram till och med skiftesdatum.

När överförmyndarnämnden samtyckt till fördelningen, ska skiftet verkställas och ställföreträdaren därefter lämna in bevis om att den omyndige tillskiftats egendom i enlighet med den fördelning som framgår av skifteshandlingen. Det kan handla om uppgift från bank om insättning av skifteslikvid (kontanter) på konto tillhörigt den omyndige, genom uppgift om att värdepapper förts över till konto tillhörigt barnet eller genom uppvisande av lagfart där det framgår att fast egendom förts över till barnet. Ställföreträdaren ska vid insättning av kontanter på den omyndiges konto beakta att för det

fall beloppet överstiger ett prisbasbelopp ska summan sättas in på konto försett med överförmyndarspär.

Sammanlevnad i oskiftat dödsbo

Ett alternativ till att dela upp egendomen i boet är att träffa avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo. Även detta är en rättshandling som fordrar överförmyndarnämndens samtycke. Ett avtal ska upprättas där villkoren för sammanlevnaden framgår. Handlingen ska innehålla en klausul om att överförmyndarnämndens samtycke är en förutsättning för avtalets giltighet. Samtliga dödsbodelägare utom den omyndige, även om han eller hon fyllt 16 år, samt ställföreträdaren ska underteckna avtalet innan det skickas till nämnden för samtycke. Avtalet i original bifogas ansökan om samtycke till sammanlevnad i oskiftat dödsbo.

Redogörelse över oskiftat dödsbo

Skifte med anledning av dödsfall ska ske så snart som möjligt och senast inom sex månader från det datum då bouppteckningen förrättades. Om dödsboet inte skiftats och det inte heller träffats avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo innan denna tid förflutit, ska ställföreträdaren till överförmyndarnämnden lämna in en skriftlig redogörelse över anledningen till varför boet är oskiftat. Sådan redogörelse ska därefter lämnas var sjätte månad fram till att skifte skett eller avtal om sammanlevnad i oskiftat bo ingåtts. Denna skyldighet är absolut och överförmyndarnämnden kan inte befria ställföreträdaren från att lämna redogörelsen.

ÖVERFÖRMYNDARNÄMNDEN

Besöksadress: Sundsgatan 29

462 85 VÄNERSBORG

Telefon: 0521-72 10 74

Telefontid: måndag-torsdag kl. 10:00-12:00

overformyndar@vanersborg.se